

täts-Ausweise) kaptak az SS-tól. Ezek lényeges személyes kiváltságokat nyújtottak birtokosaiknak, ugyanakkor lehetővé tették, hogy hatékonyan végezzék mentési és segélyező munkájukat, ami a védettségi bizonyítványok adta mozgási szabadság nélkül elképzelhetetlen lett volna.

Április 21-én, amikor Kasztner harmadszor találkozott az SS képviselőivel, hogy átadja Krumeynak és Hunschének a második, 2,5 millió pengős részletet,⁵⁰ a kárpátaljai zsidók gettóba gyűjtése, ami április 16-án kezdődött, már javában folyt. Maga Schmidt közölte Kasztnerrel – ha egyáltalán szükség volt erre a megerősítésre –, hogy a gettóba gyűjtés *fait accompli*.

Az SS nyilvánvalóan nem tudta vagy nem akarta tartani magát az alkuhoz. Hogy a gettók tényét Kasztner és társai számára elfogadhatóbbá tegye, kiszabadított néhány jeles zsidót, köztük Binet Rózát és Krausz Miklóst, a Palesztina Hivatal titkárát, illetve ügyvivőjét. Az április 21-i találkozón Krumej ugyanezen célból tolmácsolta a Sonderkommando ajánlatát, amely a Vaada és az SS további tárgyalásainak központi témája lett. Krumej kijelentette; a németek készek hozzájárulni ahhoz, hogy bizonyos számú zsidó kivándoroljon Amerikába vagy bármelyik semleges országba, amely hajlandó befogadni őket. Kasztner nyomban kész volt a válasszal, miután ismerte az isztambuli Vaada vezetőjének, Barlasnak 1944. március 16-án a budapesti Palesztina Hivatalhoz küldött táviratát, mely szerint Constantában egy hajó 600 palesztinai bevándorlási engedéllyel rendelkező utasra vár. (Erről a németeknek is tudomásuk volt, mivel Krausz kívánságára már korábban közbenjárt náluk a svájci követ-ségtől Carl Lutz a szükséges kiutazási engedélyek ügyében.)⁵¹

Miközben a Sonderkommando némely vezetője alkudozott, mások lázasan munkálkodtak a gettósítási program megvalósításán és a deportálások menetrendjének véglegesítésén. Az első deportálóvonatok, tele egészséges zsidókkal, már április végén elindultak Kistarcsáról Auschwitz felé. Kevéssel az első deportálások után Krumej megkísérelte elvonni Kasztner figyelmét a katasztrófáról: diadalmasan közölte, hogy Berlin hozzájárul a 600 engedéllyel rendelkező zsidó kivándorlásához. Krumej felajánlotta, hogy engedélyezik további 100 zsidó kivándorlását, amennyiben fejenként 100 000 pengőt fizetnek értük.

A 600 kivándorló nevét tartalmazó lista összeállítása éles vitát keltett a cionista közösségben. A palesztin bevándorlási engedélyeket rendszeren a Palesztina Hivatal vette kézhez és osztotta szét. Ezt a hivatalt Krausz, a Mizrahi Párt vezetője igazgatta a főbb cionista pártok képviselőiből álló igazgatótanács ellenőrzése mellett.⁵² Kasztner – figyelmen kívül hagyva azt a kényelmetlen körülményt, hogy a Mentőbizottság vezetősége is hasonló összetételű – aggodalmát fejezte ki amiatt, hogy a pártok kö-